

Macháček, Jiří; Dresler, Petr; Přichystalová, Renáta; Sládek, Vladimír

Literatura

In: Macháček, Jiří; Dresler, Petr; Přichystalová, Renáta; Sládek, Vladimír. *Břeclav - Pohansko VII., Kostelní pohřebiště na Severovýchodním předhradí*. Vydání první Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2016, pp. 475-491

ISBN 978-80-210-8455-1

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/136969>

Access Date: 03. 11. 2025

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

16. LITERATURA

- Albani, J. 2010:* Elegance over the Borders: The Evidence of Middle Byzantine Earrings In: C. Entwistle – N. Adams eds., *Intelligible Beauty. Recent Research on Byzantine Jewellery*, British Museum. Research Publications 178, London: The British Museum, 193–202.
- Andersson, E. 2003:* Textile production in Scandinavia during the Viking Age. In: L. B. Jørgensen – J. Banck-Burges – A. Rast-Eicher eds., *Textilien aus Archäologie und Geschichte: Festschrift für Klaus Tidow*, Neumünster: Wachholtz, 46–62.
- Arbman, H. 1940:* Birka I. Gräber: Tafeln. Uppsala: Almqvist & Wiksell.
- Arbman, H. 1943:* Birka I. Gräber: Text. Uppsala: Almqvist & Wiksell.
- Balcárková, A. 2006:* Nůž v raném středověku na příkladu nálezů z Břeclavi-Pohanska, bakalářská práce (Masarykova univerzita).
- Barta, P. – Bóna, M. – Keleši, M. 2015:* Chronometrický výskum murív kostola sv. Juraja v Kostofanoch po Tribečom. *Archaeologia Historica* 40/2, 691–709. DOI: 10.5817/AH2015-2-18
- Bartošková, A. 1986:* Slovanské depoty železných předmětů v Československu. *Studie Archeologického ústavu Československé akademie věd v Brně* roč. 13, s 2. Praha: Academia.
- Bartošková, A. 2007:* Výpověď keramiky z polohy Žabník k vývoji pohřbívání a sídlení v mikulčickém podhradí. *Archeologické rozhledy* 59, 675–712.
- Bartošková, A. 2014:* Budeč: významné mocenské centrum prvních Přemyslovců. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- Bavec, U. 2003:* Predhodno poročilo o poznoantičnem grobišču na Vrajku v Gorenjem Mokronogu. *Arheološki vestnik* 54, 325–330.
- Beneš, J. – Parkman, M. – Pták, M. – Šálková, T. 2010:* Archeologický výzkum raně středověkého hradiště Na Jánů v Netolicích a objev zaniklé církevní architektury. *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 23, 191–204.
- Bernbeck, R. 1997:* Theorien in der Archäologie. Tübingen.
- Berner, M. – Sládek, V. 2017:* Observations of paleopathological changes in the skeletons from from the second church cemetery in Pohansko (Břeclav). In: V. Sládek – J. Macháček eds., *At the end of Great Moravia: The human skeletal inventory of the church cemetery near the second church at the Northeastern suburb of Pohansko (Břeclav, Czech Republic)*, Oxford: British Archaeological Reports (International Series), Vol. 2836. Oxford, 133–164.
- Bertini, M. – Shortland, A. – Milek, K. – Krupp, E. M. 2011:* Investigation of Iron Age north-eastern Scottish glass beads using element analysis with LA-ICP-MS. *Journal of Archaeological Science* 38, 2750–2766. DOI: 10.1016/j.jas.2011.06.019
- Best, W. 1997:* Die Ausgrabungen in der frühmittelalterlichen Wallburg Gaulskopf bei Warburg. *Ossendoorf, Kr. Höxter: Vorbericht. Germania* 75/1, 159–192.
- Bialeková, D. 1977:* Sporen von slawischen Fundplätzen in Pobedim (Typologie und Datierung). *Slovenská archeológia* 25, 103–160.
- BIBLIA 1991:* Biblia. Písmo sväté starej a novej zmluvy. Banská Bystrica: Slovenská biblická spoločnosť.
- Bierbrauer, V. 1989:* Ostgermanische Oberschichtgräber der römischen Kaiserzeit und des frühen Mittelalters. *Archeologia Baltica* 8, 39–106.
- Biermann, F. – Macháček, J. 2015:* Systemanalyse der frühmittelalterlichen Gesellschaften im mährischen Raum und im nordwestslawischen Binnenland anhand der archäologischen Funde. In: F. Biermann – J. Macháček – F. Schopper eds., *An Dye und Notte im Mittelalter: Vergleichende archäologische Untersuchungen zu Sozial- und Siedlungsstrukturen im westslawischen Raum (6. bis 13. Jahrhundert)*, Studien zur Archäologie Europas 25, Bonn: Habelt-Verlag, 287–320.

- Bláha, J. 1980: K počátkům slovanského osídlení olomouckého kopce. In: B. Dostál – J. Vignatiová eds., Slované 6.-10. století. Sborník referátů ze sympozia Břeclav – Pohansko 1978, Brno, 27–40.
- Boddington, A. 1996: Raunds Furnells : the Anglo-Saxon church and churchyard. Archaeological report no 7. London: English Heritage.
- Bogin, B. – Rios, L. 2003: Rapid morphological change in living humans: implications for modern human origins. *Comparative Biochemistry and Physiology. Part A, Molecular and Integrative Physiology* 136/1, 71–84.
- Böhm, J. 1953: K otázce o vzniku feudalismu na území ČSR. *Český lid* 40/4, 151–157.
- Böhme, H. W. 1993: Adelsgräber im Frankenreich: archäologische Zeugnisse zur Herausbildung einer Herrschicht unter den merowingischen Königen. *Jahrbuch des RGZM* 40/2, 397–534.
- Böhme, H. W. 1996: Adel und Kirche bei den Alamannen der Merowingerzeit. *Germania* 74, 477–507.
- Böhme, H. W. 2008: Oberschicht und Adel im Merowingerreich. In: G. Eggenstein – N. Börste – H. Zöller – E. Zahn-Biemüller eds., *Eine Welt in Bewegung: unterwegs zu Zentren des frühen Mittelalters*, München: Deutscher Kunstverlag, 26–36.
- Borgolte, M. 1985: Stiftergrab und Eigenkirche : ein Begriffspaar der Mittelalterarchäologie in historischer Kritik *Zeitschrift für Archäologie des Mittelalters* 13 27–38.
- Bosselmann-Ruickbie, A. 2011: Byzantinischer Schmuck des 9. bis frühen 13. Jahrhunderts : Untersuchungen zum metallenen dekorativen Körperschmuck der mittelbyzantinischen Zeit anhand datierter Funde. *Spätantike, frühes Christentum, Byzanz: Kunst im ersten Jahrtausend Reihe B: Studien und Perspektiven Bd 28*. Wiesbaden: Reichert Verlag.
- Brather, S. 2008: Archäologie der westlichen Slawen : Siedlung, Wirtschaft und Gesellschaft im früh- und hochmittelalterlichen Ostmitteleuropa. *Ergänzungsbände zum Reallexikon der germanischen Altertumskunde Bd 61*. Berlin ; New York: W. de Gruyter.
- Březinová, H. 1997: Doklady textilní výroby v 6. – 12. století na území Čech, Moravy a Slovenska. *Památky archeologické LXXXVIII/2*, 124–179.
- Březinová, H. 2007: Textilní výroba v českých zemích ve 13.-15. století. *Poznání textilní produkce na základě archeologických pramenů, Dissertationes Archaeologicae Brunenses/Pragensesque. Dissertationes Archaeologicae Brunenses/Pragensesque. 2. Praha.*
- Březinová, H. 2013: Finds of the Textile Fragments and Evidence of Textile Production at a Major Excavation Site of Great Moravia in Mikulčice (South Moravia, Czech Republic). *The North European Symposium for Archaeological Textiles (NESAT) XI*, 193–196.
- Březinová, H. – Přichystalová, R. 2014: Úvahy o textilní výrobě na Pohansku na základě analýzy nálezů textilních fragmentů a předmětů souvisejících se sprádkáním a tkaním. *Památky archeologické CV*, 155–214.
- Bronk Ramsey, C. – Lee, S. 2013: Recent and Planned Developments of the Program OxCal. 2013.
- Brooks, S. T. – Suchey, J. M. 1990: Skeletal Age Determination Based on the os pubis: A Comparison of the Acsádi-Nemeskéri and Suchey-Brooks Methods. *Human Evolution* 5, 227–238. DOI: 10.1007/BF02437238
- Bruzek, J. 2002: A method for visual determination of sex, using the human hip bone. *American Journal of Physical Anthropology* 117/2, 157–168. DOI: 10.1002/ajpa.10012
- Bubeník, J. – Meduna, P. 1994: Zur frühmittelalterlichen Keramik in Nord – West – Böhmen. In: Č. Staňa ed., *Slawische Keramik in Mitteleuropa vom 8. bis zum 11. Jahrhundert*, Brno, 183–192.
- Buikstra, J. E. – Ubelaker, D. H. eds. 1994, *Standards for Data Collection from Human Skeletal Remains 44*; Fayetteville: Arkansas Archeological Survey Research Series).
- Burzler, A. 2000: Archäologische Beiträge zum Nobilifizierungsprozess in der jüngeren Merowingerzeit. *Materialefte zur bayerischen Vorgeschichte Reihe A, Fundinventare und Ausgrabungsbefunde Bd 77*. Kallmünz/Opf.: Verlag Michael Lassleben.
- Cagno, S. – Brondi Badano, M. – Mathis, F. – Strivay, D. – Janssens, K. 2012: Study of medieval glass fragments from Savona (Italy) and their relation with the glass produced in Altare. *Journal of Archaeological Science* 39, 2191–2197. DOI: 10.1016/j.jas.2012.03.013
- Čáp, P. 1982: Plátované nože z Břeclavi-Pohanska. *Sborník prací filosofické fakulty brněnské university E* 27, 291–295.
- Čáp, P. – Dresler, P. – Macháček, J. – Přichystalová, R. 2010: Grossmährische Kirchen in Pohansko bei Břeclav. In: L. Poláček – J. Maříková-Kubková eds., *Frühmittelalterliche Kirchen als archäologische und historische Quelle, Internationale Tagungen in Mikulčice 8*, Brno: Archeologický ústav AVČR, Brno, v.v.i., 187–204.
- Čáp, P. – Dresler, P. – Macháček, J. – Přichystalová, R. 2011: Grossmährische Kirchen in Pohansko bei Břeclav. In: L. Poláček – J. Maříková-Kubková eds., *Frühmittelalterliche Kirchen als archäologische und historische Quelle Internationale Tagungen in Mikulčice VIII*, Brno, 187–204.
- Čáp, P. – Dresler, P. – Macháček, J. – Přichystalová, R. 2012: Výzkum velkomoravské sakrální architektury a při-

- lehlého pohřebiště na severovýchodním předhradí Pohanska u Břeclavi. Jižní Morava: vlastivědný sborník 48/51.
- Čáp, P. – Macháček, J. – Špaček, J. – Hložek, M. 2011: Tajemství výroby velkomoravského šperku. Archeologický experiment: Koniasch Latin Press.
- Čech, Z. J. K. – Křížek, L. 2003: Encyklopedie zbraní a zbroje: Libri.
- Černá, E. – Hulínský, V. – Gedeon, O. 2001: Výpověď mikroanalýz vzorků skel z raného středověku. Archeologické rozhledy LIII, 59–89.
- Chorvátová, H. 2004: K relativnej chronológii pohrebiska Staré Město v polohe Na valách. Acta Historica Neosoliensia 7, 199–236.
- Chorvátová, H. 2007: Horizonty byzantsko-orientálneho šperku na tzv. veľkomoravských pohrebiskách. In: Byzantská kultúra a Slovensko : Zborník štúdií, Bratislava: Slovenské Národné Múzeum-Archeologické Múzeum, 83–102.
- Chorvátová, H. 2008a: Gombíky s tepanou výzdobou. Zborník Slovenského Národného Múzea, Archeológia 102/18, 153–170.
- Chorvátová, H. 2008b: K problému terminológie a interpretácie guľovitých príveskov – veľkomoravských gombíkov. Studia mediaevalia Pragensia 8, 209–218.
- Chorvátová, H. 2009: Kultúrno-historický význam gombíkov. Studia mediaevalia Bohemica 1/1, 7–19.
- Chorvátová, H. 2015: Chronológia ženského honosného šperku vo včasnóm stredoveku a jeho historický význam. Praha: Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta. Dostupné z: <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/101552/>>.
- Christlein, R. 1973: Besitzabstufungen zur Merowingerzeit im Spiegel reicher Grabfunde aus West- und Süddeutschland Jahrbuch des Römisch-germanischen Zentralmuseums Main 20, 147–180.
- Chropovský, B. 1957: Slovanské pohrebisko z 9. storočia vo Veľkom Grobe. Slovenská archeológia V, 174–239.
- Chropovský, B. 1962: Slovanské pohrebisko v Nitre na Lupke. Slovenská archeológia X, 175–240.
- Chybová, H. 1998: Pravěké a středověké osídlení Kroměřížska: průvodce archeologickou expozicí a sbírkami Muzea Kroměřížska. Kroměříž: Muzeum Kroměřížska.
- Čilinská, Z. 1966: Slawisch-awarisches Gräberfeld in Nové Zámky. Archaeologica Slovaca Fontes 7. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied.
- Codreanu-Windauer, S. 2010: Der frühe Kirchenbau in Altbayern. In: L. Poláček – J. Maříková-Kubková eds., Frühmittelalterliche Kirchen als archäologische und historische Quelle, Internationale Tagungen Mikulčice, Brno, 205–218.
- Dekówna, M. 2004: Przyczynę do badań nad technologią produkcji i pochodzeniem wczesnośredniowiecznych „podłużnie żebrowanych“ paciorków szklanych z metalowym kanalikiem. In: G. Fusek ed., Zborník na počesť Dariny Bialekovej, Nitra: Archeologický ústav SAV, 57–61.
- DeNiro, M. J. 1985: Postmortem preservation and alteration of in vivo bone collagen isotope ratios in relation to palaeodietary reconstruction. Nature 317/6040, 806–809. DOI: [10.1038/317806a0](https://doi.org/10.1038/317806a0)
- Dohnal, V. 1991: Slovanská pohřebiště na Olomoucku. Časopis Slezského zemského muzea, série B 40, 220–246.
- Dostál, B. 1965: Slovanské prsteny zdobené dvěma vodorovnými rýhami. Příspěvek k datování pohřebiště v Břeclavi-Pohansku. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E 10, 231–252.
- Dostál, B. 1966: Slovanská pohřebiště ze střední doby hradištní na Moravě. Praha.
- Dostál, B. 1968: Slovanské kultovní místo na Pohansku u Břeclavi? (K interpretaci kúlového objektu č. 39). Vlastivědný věstník moravský XX, 3–25.
- Dostál, B. 1969: Opevnění velmožského dvorce na Pohansku u Břeclavi. Sborník prací filosofické fakulty brněnské university E 14, 181–218.
- Dostál, B. 1970a: Severovýchodní předhradí Břeclavi-Pohanska. Sborník prací filosofické fakulty brněnské university E 15, 117–144.
- Dostál, B. 1970b: Velkomoravské hradisko Břeclav – Pohansko. Deset let archeologických výzkumů. Vlastivědný věstník moravský 22, 1–28.
- Dostál, B. 1975: Břeclav – Pohansko IV. Velkomoravský velmožský dvorec. Brno: Universita J.E. Purkyně.
- Dostál, B. 1978: Dvacet let archeologického výzkumu Břeclavi-Pohanska 1958–1978. Vlastivědný věstník moravský XXX/2, 129–157.
- Dostál, B. 1981: Duté trojcípé parohové předměty v raném středověku. Sborník prací filozofické fakulty brněnské university E 26, 43–58.
- Dostál, B. 1982a: Drobná pohřebiště a rozptýlené hroby z Břeclavi-Pohanska. Sborník prací filosofické fakulty brněnské university E 27, 135–201.
- Dostál, B. 1982b: K časné slovanskému osídlení Břeclavi – Pohanska. Praha.

- Dostál, B. 1985:* Břeclav – Pohansko III. Časně slovanské osídlení. Brno.
- Dostál, B. 1986:* Velké zahlobené stavby z Břeclavi-Pohanska. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E 31, 97–137.
- Dostál, B. 1987:* Stavební kultura 6.-9. století na území ČSSR. *Archaeologia historica* 12, 9–32.
- Dostál, B. 1988:* Třicet let archeologického výzkumu Břeclavi-Pohanska. *Vlastivědný věstník moravský* XL, 307–330.
- Dostál, B. 1990:* Raně feudální společnost Velké Moravy na základě objevů v Břeclavi – Pohansku. In: *Pravěké a slovanské osídlení Moravy. Sborník k 80. narozeninám Josefa Poulíka*, Brno, 282–287.
- Dostál, B. 1992:* K rekonstrukci velkomoravského kostela na Pohansku. Sborník prací filosofické fakulty brněnské university E 37, 73–88.
- Dostál, B. 1993a:* Velkomoravský řemeslnický areál v Břeclavi-Pohansku. *Jižní Morava* 29, 31–53.
- Dostál, B. 1993b:* K sídlištní keramice blatnicko-mikulčického horizontu. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E 38, 59–90.
- Dostál, B. 1994a:* Die frühmittelalterliche Keramik aus Břeclav-Pohansko. In: Č. Staňa ed., *Slawische Keramik in Mitteleuropa vom 8. bis zum 11. Jahrhundert*, Brno, 219–232.
- Dostál, B. 1994b:* Keramika z hrobů u kostela v Břeclavi – Pohansku. *Jižní Morava* 30/33, 7–24.
- Dostál, B. – Vignatiová, J. – Šik, A. 1980:* Břeclav – Pohansko 1977. Přehled výzkumů 22/1977, 72–74.
- Drescher, H. 1985:* Tostedt: die Geschichte einer Kirche aus der Zeit der Christianisierung im nördlichen Niedersachsen bis 1880. *Materialhefte zur Ur- und Frühgeschichte Niedersachsens* 19. Hildesheim: Verlag Augustus Lax.
- Dresler, P. 2011:* Opevnění Pohanska u Břeclavi. *Dissertationes Archaeologicae Brunenses/Pragensesque*. 11. Brno.
- Dresler, P. – Kučera, M. – Macháček, J. – Petrželka, R. – Vlach, M. – Židek, O. 2008:* POHAN DATA SERVER – digitální datový sklad archeologické organizace. In: J. Macháček ed., *Počítačová podpora v archeologii*, Brno: Masarykova univerzita, 30–46.
- Dresler, P. – Macháček, J. 2009:* Břeclav -Pohansko: Stav zpracování výzkumů předhradí, in P. Dresler – Z. Měřínský (eds.), *Archeologie doby hradištní v České a Slovenské republice. Archaeologica mediaevalis Moravica et Silesiana. Supplementum. 2.* Brno, 54–61.
- Dresler, P. – Přichystalová, R. – Macháček, J. 2014:* Archeologický výzkum severovýchodního předhradí Pohanska u Břeclavi 2012–2013. *Jižní Morava* 50/53, 45–56.
- Dreslerová-Turková, D. 1989:* Možnosti využití shlukové analýzy při zkoumání struktury sídlišť mladší a pozdní doby bronzové. *Archeologické rozhledy* 41/4, 414–431.
- Drozdová, E. 2005a:* Břeclav-Pohansko VI. Slovanští obyvatelé velkomoravského hradiska Pohansko u Břeclavi. Brno.
- Drozdová, E. 2005b:* Břeclav-Pohansko VI. Slovanští obyvatelé velkomoravského hradiska Pohansko u Břeclavi (demografická a antropometrická studie). Brno: Masarykova univerzita.
- Duday, H. 2009:* The archaeology of the dead: lectures in archaeoethanatology: Oxbow.
- Dušek, M. 1964:* Kostrové pohřebisko z X. a XI. století v Dolnom Petri II. *Študijné zvesti* 14, 197–218.
- Dzik, M. 2014:* Uwagi o funkcji i symbolice konstrukcji wczesnośredniowiecznych grobów w obudowach kamiennych. *Acta Archaeologica Lodziensia* 60, 87–101.
- Eger, C. – Khalil, L. 2013:* Bead jewellery of late-roman and byzantine time in the province of Arabia : the beads and pendants of glass, stone and organic materials from the Rock Chamber necropolis at Khirbat Yajuz, Jordan. *Zeitschrift für Orient-Archäologie* 6, 156–181.
- Eibl, F. 2005:* Zur Kenntnis altbayerischer älter- bis spätmittelalterlicher Bestattungen in und um Kirchen. *Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern, West- und Südböhmen* 14, 223–245.
- Eilbracht, H. 1999:* Filigran- und Granulationskunst im wikingischen Norden : Untersuchungen zum Transfer frühmittelalterlicher Gold- und Silberschmiedetechniken zwischen dem Kontinent und Nordeuropa. *Zeitschrift für Archäologie des Mittelalters Beiheft* 11. Köln: Rheinland-Verlag.
- Eisner, J. 1955:* Počátky českého šperku. *Památky archeologické* XLVI/1, 215–226.
- Eisner, J. 1966:* Rukověť slovanské archeologie: počátky Slovanů a jejich kultury. Praha: Academia.
- Farkaš, Z. – Turčan, V. 1998:* Včasnostredoveká sklárska pec v Bratislave na Devínskej Kobyle. *Slovenská archeológia* XLVI, 31–54.
- Fazekas, I. G. – Kósa, F. 1978:* Forensic fetal osteology. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Feit, J. 2013:* Kaptorga v raném středověku, bakalářská diplomová práce (Univerzita Karlova).
- Fodor, I. 1981:* Honfoglaláskori sír Doroszlón *Communicationes archaeologicae Hungariae* 1981, 149–164.
- Fohlerová, M. 2012:* Od kolébky po rakev. Rodinné obyčaje na Valašsku v běhu lidského života. Vsetín: Muzeum regionu Valašsko.

- Formicola, V. – Franceschi, M. 1996:* Regression equations for estimating stature from long bones of early holocene European samples. *American Journal of Physical Anthropology* 100/1, 83–88. DOI: 10.1002/(SICI)1096-8644(199605)100:1<83::AID-AJPA8>3.0.CO;2-E
- Frahm, E. – Doonan, R. C. P. 2013:* The technological versus methodological revolution of portable XRF in archaeology. *Journal of Archaeological Science* 40/2, 1425–1434.
- Friesinger, H. 1978:* Studien zur Archäologie der Slawen in Niederösterreich II Mitteilungen der Prähistorischen Kommission der Österreichischen Akademie der Wissenschaften 17/18. Wien.
- Friesinger, I. 1992:* Historische Nachrichten zur Geschichte der slawischen Befestigungsanlagen von Thunau. *Sborník prací filosofické fakulty brněnské university E* 37, 67–72.
- Frolík, J. 2005:* Hroby přemyslovských knížat na Pražském hradě. In: K. Tomková ed., *Castrum Pragense 7 – Pohřbívání na Pražském hradě a jeho předpolích. Díl I.1*, Praha: Archeologický ústav AV ČR Praha, Ústav archeologické památkové péče středních Čech, 25–46.
- Frolík, J. – Smetánka, Z. 2014:* Pohřebiště v Lumbeho zahradě na Pražském hradě. Díl I. Katalog Castrum Pragense. *Castrum Pragense*. 12. Praha.
- Frolík, J. a kol. 2014:* Pohřebiště v Lumbeho zahradě na Pražském hradě. Díl II. Studie, in J. Frolík (ed.). *Castrum Pragense*. 12. Praha.
- Frolíková-Kaliszová, D. 2000:* Pokus o analýzu slovanského pohřebiště v Praze-Motole. *Památky archeologické XCI/1*, 201–249.
- Fusek, G. 1993:* Archeologický výskum dejín Nitry od jej osídlenia Slovanmi po zánik Veľkej Moravy. In: K. Pieta ed., *Nitra: príspevky k najstarším dejinám mesta*, Nitra: Archeologický ústav SAV, 94–106.
- Fusek, G. 2012:* Chronologische Fragen der Nitraer Gräberfelder des 10.-11. Jahrhunderts: das Fallbispiel Nitra-Šindolka In: T. Bendeguz ed., *Die Archäologie der frühen Ungarn : Chronologie, Technologie und Methodik*, RGZM-Tagungen 17, Mainz: Römisch-Germanisches Zentralmuseum, 89–112.
- Gabriel, I. 1984:* Starigard/Oldenburg. Hauptburg der Slawen in Wagrien I: Stratigraphie und Chronologie (*Archäologische Ausgrabungen 1973–1982*). *Offa-Bücher* 52. Neumünster: Karl Wachholtz Verlag.
- Gabriel, I. 1988:* Zur Innenbebauung von Starigard/Oldenburg. *Bericht der Römisch-Germanischen Kommission* 69, 55–86.
- Gabriel, I. – Kempke, T. 2011:* Starigard / Oldenburg : Hauptburg der Slawen in Wagrien 6. Die Grabfunde: Einführung und archäologisches Material *Offa-Bücher* ;. Neumünster: Wachholtz.
- Galuška, L. 1991:* Velká Morava. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Galuška, L. 1996:* Uherské Hradiště – Sady. *Křesťanské centrum říše velkomoravské*. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Galuška, L. 2002:* Deset let archeologických výzkumů Moravského zemského muzea v oblasti Starého Města (1992–2001). *Přehled výzkumů* 43 (2001), 51–69.
- Galuška, L. 2005:* Gehörten die in Särgen bestatteten Personen zur Gesselschftselite der großmährischen Staré Město-Uherské Hradiště? In: P. Kouřil ed., *Die frühmittelalterliche Elite bei den Völkern des östlichen Mitteleuropas*, Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 25, Brno: Archeologický ústav AV ČR Brno, 193–207.
- Galuška, L. 2013:* Hledání původu. Od avarských bronzů ke zlatu Velké Moravy. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Galuška, L. – Macháček, J. – Pieta, K. – Sedláčková, H. 2012:* The Glass of Great Moravia: Vessel and Window Glass, and Small Objects. *Journal of Glass Studies* 54/1, 61–92.
- Galuška, L. – Poláček, L. 2006:* Církevní architektura v centrální oblasti velkomoravského státu. In: P. Sommer ed., *České země v raném středověku*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 92–153.
- Gejvall, N. G. 160:* *Westerhus: Medieval Population and Curch in the LIght of Skeletal Remains*. Kungl. Vitterhets Historik och Antikvitets Akademien, Lund.
- Giesler, J. 1981:* Untersuchungen zur Chronologie der Bijelo Brdo-Kultur. Ein Beitrag zur Archäologie des 10. und 11. Jahrhunderts im Karpatenbecken. *Prähistorische Zeitschrift* 56, 4–167. DOI: 10.1515/prhz.1981.56.1.3
- Goßler, N. 1998:* Untersuchungen zur Formenkunde und Chronologie mittelalterlicher Stachelsporen in Deutschland (10.-14. Jahrhundert) *Bericht der Römisch-Germanischen Kommission* 79, 479–664, Taf. 471–417.
- Gross, U. 1987:* Beobachtungen zur Verbreitung frühmittelalterlicher Keramikgruppen in Südwestdeutschland. *Archäologische Informationen* 10/2, 194–202.
- Haliřová, M. 2009:* Sociální patologie a ochrana dětství v Čechách od dob osvětlenství do roku 1914. *Disciplinace jako součást ochrany dětství*, doktorská dizertační práce (Univerzita Pardubice).
- Hanuliak, M. 1990:* Aussagefähigkeiten archäologischer Quellen aus Flachgräberfeldern des 9.-12. Jahrhunderts. *Slovenská archeológia* 38, 147–192.
- Hanuliak, M. 1992:* Gräberfelder der slawischen Population im 10. Jahrhundert im Gebiet der Westslowakei. *Slovenská archeológia* XL, 243–308.

- Hanuliak, M. 1994:* Malé Kosihy I. Pohrebisko z 10. – 11. storočia (archeologicko-historické vyhodnotenie). Nitra.
- Hanuliak, M. 2004:* Veľkomoravské pohrebiská. Pochovávanie v 9. – 10. storočí na území Slovenska. Nitra: Archeologický ústav SAV, Nitra.
- Hassenpflug, E. 1999:* Das Laienbegräbnis in der Kirche : historisch-archäologische Studien zu Alemannien im frühen Mittelalter. Freiburger Beiträge zur Archäologie und Geschichte des ersten Jahrtausends 1. Rahden/Westf.: Leidorf.
- Havelka, M. 2007:* Dějiny a sociologie u Maxe Webera. In: J. Šubrt ed., Historická sociologie: Teorie dlouhodobých vývojových procesů, Plzeň: Aleš Čeněk, 73–96.
- Havlíček, P. 2001:* Geologická stavba velkomoravského mocenského centra Břeclav-Pohansko a jeho okolí. Zprávy o geologických výzkumech v roce 2000, 71–73.
- Havlík, L. 1978:* Morava v 9.-10. století. K problematice politického postavení, sociální a vládní struktury a organizace. Studie ČSAV č. 7. Praha: Academia.
- Hejna, A. 1965:* K situační a stavební formaci feudálního sídla v Evropě. Památky archeologické LVI/2, 513–583.
- Hensch, M. 2005:* Burg Sulzbach in der Oberpfalz : archäologisch-historische Forschungen zur Entwicklung eines Herrschaftszentrums des 8. bis 14. Jahrhunderts in Nordbayern. ext und Katalog. Materialien zur Archäologie in der Oberpfalz Band 3.1. Büchenbach: Verlag Dr. Faustus.
- Himmelová, Z. 1995:* Glasfunde aus Mikulčice. Studium zum Burgwall von Mikulčice. I. Brno.
- Hladík, M. – Mazuch, M. 2010:* Problém interpretace vzájemného vztahu sídlištních a pohřebních komponent v prostoru mikulčické raněstředověké aglomerace. Přehled výzkumů 51, 197–207.
- Hložánek, R. 2012:* Materiály technologie skla a technická dokumentace materiálů [online text], Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně <<http://ads.fmk.utb.cz/Contexts/atelier/Documents/Materi%C3%A1ly%20technologie%20skla%20a%20technick%C3%A1%20dokumentace%20materi%C3%A1l%C5%AF.pdf>>
- Hora, M. – Sládek, V. – Makajevová, E. 2017:* The summary of osteometric data for the adult and non-adult individuals from the second church cemetery in Pohansko (Břeclav). In: V. Sládek – J. Macháček eds., At the end of Great Moravia: The human skeletal inventory of the church cemetery near the second church at the Northeastern suburb of Pohansko (Břeclav, Czech Republic), Oxford: British Archaeological Reports (International Series), Vol. 2836. Oxford, 165–186.
- Hošek, J. – Košta, J. – Mařík, J. 2012:* Nálezy raně středověkých mečů v aglomeraci raně středověkého hradiště v Libici nad Cidlinou. Sborník Národního muzea v Praze. Řada A, Historie 66/1-2, 71–87, 91–96.
- Hošek, J. – Profantová, N. – Šilhová, A. – Ottenweller, E. 2007:* Bohemian so-called surgical early medieval knives. Metallography 07, Acta Metallurgica Slovaca 1/2007, XIII, 932–937.
- Hrdina, K. – Bláhová, M. – Fiala, Z. 1972:* Kosmova kronika česká. Členská knihovna. Praha: Svoboda.
- Hrubý, V. 1955a:* Staré Město. Velkomoravské pohřebiště “Na valách”. Praha.
- Hrubý, V. 1955b:* Základy kostela na staroslovanském pohřebišti ve Starém Městě “Na valách”. Předběžná studie. Památky archeologické XLVI/1, 265–306.
- Hrubý, V. 1957:* Slovanské kostěné předměty a jejich výroba na Moravě. Památky archeologické XLVIII, 118–217.
- Hrubý, V. 1965:* Staré Město: Velkomoravský Velehrad. Praha: Nakladatelství ČSAV.
- Hulínský, V. – Jonášová, Š. – Tomková, K. 2011:* Skleněné korálky z pohřebiště Klecany I z pohledu jejich chemického složení. In: N. Profantová ed., Klecany: raně středověké pohřebiště I., Praha, 127–129.
- Ill, M. 1992:* Wohin die Toten gingen : Begräbnis und Kirchhof in der vorindustriellen Stadt. Zürich: Chronos Verlag.
- Ill, M. 1994:* Begräbnis, Verdammung und Erlösung. Das Fegefeuer im Spiegel von Bestattungsriten. In: P. Jezler ed., Himmel, Hölle, Fegefeuer. Das Jenseits im Mittelalter, Zürich: Verlag Neue Zürcher Zeitung, 59–68.
- İşcan, M. Y. – Steyn, M. 2013:* The human skeleton in forensic medicine. Springfield: Charles C Thomas Publisher.
- Jan, L. 2006:* Václav II. a struktury panovnické moci. Knihovna Matice moravské s 18. Brno: Matice moravská.
- Jan, L. 2007:* Skrytý půvab “středoevropského modelu”. Český časopis historický 105, 873–902.
- Jan, L. 2009:* Hereditas, výsluha, kastelanie. Několik poznámek k terminologii a metodologii současné historiografie přemyslovského období. Časopis Matice moravské 128/2, 461–472.
- Jankuhn, H. 1986:* Haithabu. Ein Handelsplatz der Wikingerzeit. Neumünster: Karl Wachholtz.
- Jeanty, P. 1983:* Fetal limb biometry. Radiology 147/2, 601–602. DOI: 10.1148/radiology.147.2.6836145
- Jelínková, D. 2005:* Příspěvek k poznání ženského oděvu ve střední a mladší době hradištní. Archeologické rozhledy 57/3, 549–560.
- Ježek, M. – Zavřel, J. 2013:* Touchstones in graves from the Avar and Great Moravian periods. Archäologisches Korrespondenzblatt 43/1, 117–129.
- Jotou, V. 2004:* Vāorāženieto i charjaženieto : ot bālgarskoto srednovekovie (VII-XI vek). Varna: Zograf.

- Kalhous, D. 2016:* Hroby, kostely, kultura a texty. In: J. Macháček – M. Wihoda eds., *Pád Velké Moravy aneb Kdo byl pohřben v hrobu 153 na Pohansku u Břeclavi?* Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 166–189.
- Kalousek, F. 1961:* Některé nové poznatky k stavební technice velkomoravské architektury. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity F 5*, 135–150.
- Kalousek, F. 1971:* Břeclav-Pohansko I. Velkomoravské pohřebiště u kostela. Brno.
- Kara, M. 2015:* The Cemetery at Bodzia in the Context of the Funerary Practices in the Polish Lands in the Late 10th-11th Century. In: A. Buko – D. Cyngot eds., *Bodzia : a late Viking-age elite cemetery in Central Poland*, Leiden-Boston: Brill, 511–519.
- Karo, Š. 2012:* Oprema jahača i konja s Gradišča nad Bašljem (Slovenija). *Dani Stjepana Gunjače* 2, 297–315.
- Karo, Š. – Mlekuž, D. 2015:* The Archaeological Image of the Land Along the Upper Sava River in Late Antique and Early Medieval Periods. A View in Space, in M. Vicelja-Matijašić (ed.), *Swords, Crowns, Censers and Books. Francia Media – Cradles of European Culture*. Rijeka, 249–272.
- Kavánová, B. 1976:* Slovanské ostruhy na území Československa. *Studie Archeologického ústavu Československé akademie věd v Brně* roč 4, s 3. Praha: Academia.
- Kavánová, B. 1995:* Knochen- und Geweihindustrie in Mikulčice. *Studien zum Burgwall Mikulčice I*. Brno, 113–378.
- Kavánová, B. 2003:* Mikulčice – pohřebiště v okolí 12. kostela. In: N. Profantová – B. Kavánová eds., *Mikulčice – pohřebiště u 6. a 12. kostela, Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 22*, Brno: Archeologický ústav Akademie věd České republiky, 211–413.
- Kavánová, B. 2013:* Zvláštní tvary nožů – skalpelů z Mikulčic. *Jižní Morava* 49/52, 351–355.
- Kavánová, B. – Vitula, P. 1990:* Břeclav – Poštorná, pohřebiště a sídliště střední doby hradištní. In: *Pravěké a slovanské osídlení Moravy. Sborník k 80. narozeninám Josefa Poulíka*, Brno, 327–352.
- Keller, E. 1991/92:* Der frühmittelalterliche “Adelsfriedhof” mit Kirche von Herrsching a. Ammersee, Lkr. Starnberg. *Bericht der Bayerischen Bodendenkmalpflege* 32–33, 7–68
- Kind, T. 2002:* Archäologische Funde von Teilen der Reitausrüstung aus Europa und ihr Beitrag zur Kultur- und Sozialgeschichte der Ottonenzeit. In: J. Henning ed., *Europa im 10. Jahrhundert. Archäologie einer Aufbruchszeit*, Mainz: Verlag Philipp von Zabern, 283–300.
- Kirpichnikov, A. N. 1966:* Древнерусские оружие. Копья, сулицы, боевые топоры, булавы, кистени IX-XIII вв. *Археология СССР. Москва – Ленинград: Наука*.
- Klanica, Z. 1970:* Velkomoravský gombík (Der großmährische “gombik” Kugelknopf). *Archeologické rozhledy* XXII, 421–446.
- Klanica, Z. 1985:* Mikulčice – Klášterisko. *Památky archeologické* LXXVI, 474–539.
- Klanica, Z. 2006a:* Nechvalín, Prušánky. Čtyři slovanská pohřebiště. Díl I. . Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno.
- Klanica, Z. 2006b:* Nechvalín, Prušánky. Čtyři slovanská pohřebiště. Díl II. . Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno.
- Klanica, Z. 2008:* Mutěnice-Zbrod: zaniklé slovanské sídliště ze 7.-10. století. Brno.
- Klápště, J. 2004:* František Graus a archeologie. In: B. Jiroušek – A. n. Kostlán – F. e. Graus – Z. k. Beneš eds., *František Graus, člověk a historik : sborník z pracovního semináře Výzkumného centra pro dějiny vědy konaného 10. prosince 2002, Práce z dějin vědy* 8, Praha: Výzkumné centrum pro dějiny vědy, 89–98.
- Klápště, J. 2005:* Proměna českých zemí ve středověku. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- Klápště, J. 2009:* Die Frühzeit des böhmischen Adels aus der Sicht eines Archäologen. In: S. Brather ed., *Historia archaeologica: Festschrift für Heiko Steuer zum 70. Geburtstag* Ergänzungsbände zum Reallexikon der Germanischen Altertumskunde 70, Berlin – New York: Walter de Gruyter, 527–546.
- Kleemann, J. 1992:* Grabfunde des 8. und 9. Jahrhunderts im nördlichen Randgebiet des Karolingerreiches. Bonn: Rheinisch-Friedrich-Wilhelms Universität Bonn.
- Kleemann, J. 2002:* Sachsen und Friesen im 8. und 9. Jahrhundert : eine archäologisch-historische Analyse der Grabfunde. *Veröffentlichungen der Urgeschichtlichen Sammlungen des Landesmuseums zu Hannover*. Oldenburg: Isensee.
- Kloiber, Ä. 1957:* Die Gräberfelder von Lauriacum. Das Ziegelfeld. Linz.
- Kloiber, Ä. 1962:* Die Gräberfelder von Lauriacum. Das Espelmayerfeld. Linz.
- Knific, T. 2007:* Zgodnjesrednjeveški pozlačeni predmeti z Gradišča nad Bašljem (Slovenija). *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 24, 317–326.
- Knific, T. 2011:* Early mediaeval hoards of iron items in Slovenia. *Archaeologia Adriatica* 4, 85–99.
- Knussmann, R. 1988:* Anthropologie, Handbuch der vergleichenden Biologie des Menschen (Band I) New York: Gustav Fisher Verlag.

- Kordala, T. 2006: Wczesnośredniowieczne cmentarzyska szkieletowe na północnym Mazowszu. Łódź.
- Košta, J. 2008: Několik poznámek k chronologii pohřebiště u VI. kostela v Mikulčicích. *Studia Mediaevalia Pragensia* 8, 277–296.
- Košta, J. – Tomková, K. 2011: Olivovité korálky v raně středověkých Čechách a jejich postavení ve středoevropském kontextu. *Památky archeologické CII*, 307–354.
- Kouřil, P. 2004: Raně středověký bojovníký hrob z Hradce nad Moravicí. *Slovenská archeológia* 52/1, 55–76.
- Kouřil, P. 2005: Die frühmittelalterliche Elite bei den Völkern des östlichen Mitteleuropas : (mit einem speziellen Blick auf die großmährische Problematik) : Materialien der internationalen Fachkonferenz : Mikulčice 25.-26.5.2004. *Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno* 25. Brno: Archäologisches Institut der Akademie der Wissenschaften der Tschechischen Republik.
- Kouřil, P. 2006: Zu einigen Äußerungen de materiellen Nomadenkultur auf dem Mikulčicer Burgwall. *Přehled výzkumů* 47, 69–76.
- Kouřil, P. 2008a: Kostel číslo 8 v Mikulčicích a jeho archeologický výzkum. In: L. Galuška – P. Kouřil – J. Mitáček eds., *Východní Morava v 10. až 14. století*, Brno, 53–79.
- Kouřil, P. 2008b: Archeologické doklady nomádkého vlivu a zásahu na území Moravy v závěru 9. a v 10. století. In: T. Štefanovičová ed., *Bitka pri Bratislave v roku 907 a jej význam pre vývoj stredného Podunajska*, Bratislava, 113–135.
- Kouřil, P. 2010: Kirche Nr. 7 in Mikulčice. In: L. Poláček – J. Maříková-Kubková eds., *Frühmittelalterliche Kirchen als archäologische und historische Quelle, Internationale Tagungen in Mikulčice 8*, Brno: Archeologický ústav AVČR, Brno, v.v.i., 57–69.
- Kouřil, P. ed., 2014, *Great Moravia and the Beginnings of Christianity Velká Morava: 1150 let křesťanství ve středu Evropy*, Brno: The Institute of Archaeology of the Academy of Science of the Czech Republic.
- Kouřil, P. 2014a: Archeologické doklady křesťanství v památkách hmotné kultury 9. až 10. století na Moravě se zaměřením na křížky. In: P. Kouřil ed., *Cyrlometodějská misie a Evropa – 1150 let od příchodu soluňských bratří na Velkou Moravu*, Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno v. v. i., 102–113.
- Kouřil, P. – Tymonová, M. 2013: Slovanský kostrový mohylník ve Stěbořicích. *Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno*. Brno: Archeologický ústav AV ČR.
- Kovács, L. 1980/81: Die Waffen der landnehmenden Ungarn: Säbel, Kampfähnte, Lanzen. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 10/11, 243–255.
- Kovács, L. 1989: A nagyhalász-zomborhegyi 10. századi magyar temetőrésztlet *Communicationes archaeologicae Hungariae* 1989, 165–176.
- Křížová, A. 2011: Dětský šperk jako apotropaion, in A. Křížová (ed.), *Ikonografické prameny ke studiu tradiční kultury*. *Etnologické studie*. 11. Brno, 141–163.
- Krumphanzlová, Z. 1965: Skleněné perly doby hradištní v Čechách. *Památky archeologické LVI*, 161–188.
- Krumphanzlová, Z. 1971: Počátky křesťanství v Čechách ve světle archeologických pramenů. *Památky archeologické LXII*, 406–456.
- Krumphanzlová, Z. 1974: Chronologie pohřebního inventáře vesnických hřbitovů 9. – 11. věku v Čechách. *Památky archeologické LXV/1*, 34–110.
- Kytlicová, O. 1968: Slovanské pohřebiště v Brandýsku. *Památky archeologické LIX/1*, 193–248.
- Langenegger, E. 1996: “Hominem priusquam genito dente cremari mos genitum non est”. Zu den Neonatengräbern im römischen Gutshof von Neftenbach ZH. *Archäologie der Schweiz* 19/4, 156–158.
- Langó, P. – Patay-Horváth, A. 2015: Moravian continuity and the conquering Hungarians – a case study based on grape-bunch pendants. In: O. Heinrich-Tamáska – H. Herold – P. Straub – T. Vida eds., *Castellum, civitas, urbs: Zentren und Eliten im frühmittelalterlichen Ostmitteleuropa, Castellum pannonicum pelsonense 6*, Budapest Verlag Marie Leidorf GmbH, 367–380.
- Laux, F. 1999: Lassen sich die Feldzüge Karls des Grossen während der Sachsenkriege auf den Gräberfeldern an der Niederelbe nachweisen? Ein Beitrag zu den Grenzen archäologischer Interpretation. *Studien zur Sachsenforschung* 13, 273–286.
- Laval, F. 2016: Co je kostel?: K počátkům šlechtických sídel českého středověku. *Archeologické rozhledy* 68 /1, 47–90.
- Lechtman, H. N. 1971: Ancient methods of gilding silver. Examples from the old and new worlds. In: R. H. Brill ed., *Science and archaeology. Symposium on Archaeological Chemistry, Atlantic City, Cambridge, Mass.:* MIT Press, 2–30.
- Lovejoy, C. O. 1985: Dental wear in the Libben population: its functional pattern and role in the determination of adult skeletal age at death. *American Journal of Physical Anthropology* 68/1, 47–56. DOI: 10.1002/ajpa.1330680105

- Lüdemann, H. 1994:* Mehrfachbelegte Gräber im frühen Mittelalter. Fundberichte aus Baden-Württemberg 19/1, 421–589.
- Macháček, J. 2000:* K absolutní a relativní chronologii keramiky středodunajské kulturní tradice na jižní Moravě. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity M 5, 15–55.
- Macháček, J. 2001a:* Zpráva o archeologickém výzkumu Břeclav-Líbivá 1995–1998. In: Z. Měřinský ed., *Archaeologia mediaevalis Moravica et Silesiana I/2000*, Konference Pohansko 1999, Brno, 39–62.
- Macháček, J. 2001b:* Studie k velkomoravské keramice. Metody, analýzy a syntézy, modely. Brno: Masarykova univerzita v Brně.
- Macháček, J. 2002:* Břeclav-Pohansko V. Sídlištní aglomerace v lesní školce. Digitální katalog archeologických pramenů Brno: Masarykova univerzita.
- Macháček, J. 2005:* Raně středověké Pohansko u Břeclavi: munitio, palatium, nebo emporium moravských panovníků? *Archeologické rozhledy* 57/1, 100–138.
- Macháček, J. 2007:* Pohansko bei Břeclav. Ein frühmittelalterliches Zentrum als sozialwirtschaftliches System. *Studien zur Archäologie Europas*. Bonn: Verlag Dr. Rudolf Habelt GmbH.
- Macháček, J. 2008:* Palatium der mährischen Herrscher in Pohansko bei Břeclav. *Quaestiones Medii Aevi Novae* vol. 13, 107–125.
- Macháček, J. 2010:* The Rise of Medieval Towns and States in East Central Europe: Early Medieval Centres as Social and Economic Systems. *East Central and Eastern Europe in the Middle Ages, 450–1450* 10. Leiden – Boston: Brill.
- Macháček, J. 2011:* Fünfzig Jahre archäologische Ausgrabungen in Pohansko bei Břeclav, in J. Macháček – Š. Ungerman (eds.), *Frühgeschichtliche Zentralorte in Mitteleuropa. Studien zur Archäologie Europas*. 14. Bonn, 15–33.
- Macháček, J. 2014:* Pohansko near Břeclav. In: P. Kouřil ed., *Great Morava and the beginnings of Christianity, Velká Morava, 1150 let křesťanství ve středu Evropy 1*, Brno: The Institute of Archaeology of the Academy of Science of the Czech Republic, Brno, 196–199.
- Macháček, J. 2015a:* Ein Gegenstand unbekannter Funktion im Kontext der großmährischen und karolingisch-pannonischen Elitengräber. In: O. Heinrich-Tamáska – H. Herold – P. Straub – T. Vida eds., *Castellum, civitas, urbs: Zentren und Eliten im frühmittelalterlichen Ostmitteleuropa, Castellum panonicum pelsonense* 6, Budapest Verlag Marie Leidorf GmbH, 265–276.
- Macháček, J. 2015b:* O Velké Moravě, archeologii raného středověku i o nás samých. *Archeologické rozhledy* 67/3, 464–494.
- Macháček, J. – Balcárková, A. – Čáp, P. – Dresler, P. – Přichystal, A. – Přichystalová, R. – Schuplerová, E. – Sládek, V. 2014:* Velkomoravská rotunda z Pohanska u Břeclavi. *Památky archeologické CV*, 87–153.
- Macháček, J. – Balcárková, A. – Dresler, P. – Milo, P. 2013:* Archeologický výzkum raně středověkého sídliště Kostice – Zadní hrůd v letech 2009–2011. *Archeologické rozhledy* LXV/4, 735–775.
- Macháček, J. – Doláková, N. – Dresler, P. – Havlíček, P. – Hladilová, Š. – Přichystal, A. – Roszková, A. – Smolíková, L. 2007:* Raně středověké centrum na Pohansku u Břeclavi a jeho přírodní prostředí. *Archeologické rozhledy* LIX/2, 278–314.
- Macháček, J. – Dresler, P. – Rybníček, M. 2013:* Dendrochronologische Datierung der frühmittelalterlichen Agglomeration in Pohansko bei Břeclav und der so genannte Blatnica-Mikulčice – Horizont. In: M. Dulinicz – S. Moździoch eds., *The Early Slavic settlement in Central Europe in the light of new dating evidence, Interdisciplinary Medieval Studies III*, Wrocław: Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Science, 151–167.
- Macháček, J. – Pleterski, A. 2000:* Altslawische Kultstrukturen in Pohansko bei Břeclav (Tschechische Republik). *Studia mythologica Slavica* 3, 9–22.
- Macháček, J. – Wihoda, M. eds. 2016:* Pád Velké Moravy aneb Kdo byl pohřben v hrobu 153 na Pohansku u Břeclavi?. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- Maijanen, H. 2009:* Testing Anatomical Methods for Stature Estimation on Individuals from the W. M. Bass Donated Skeletal Collection. *Journal of Forensic Sciences* 54/4, 746–752. DOI: 10.1111/j.1556-4029.2009.01053.x
- Makajevová, E. – Sládek, V. – Berner, M. . v tisku:* Dental and skeletal age-at-death for Pohansko non-adult and adult individuals from the second church cemetery in Pohansko (Břeclav). In: V. Sládek – J. Macháček eds., *At the end of Great Moravia: The human skeletal inventory of the church cemetery near the second church at the Northeastern suburb of Pohansko (Břeclav, Czech Republic)*, Oxford: British Archaeological Reports (International Series).
- Marešová, K. 1983:* Uherské Hradiště – Sady. Staroslovanské pohřebiště na Horních Kotvicích. Brno.

- Mařík, J. 2009: Libická sídelní aglomerace a její zázemí v raném středověku. *Dissertationes Archaeologicae Brunenses/Pragensesque*. Praha.
- Mazuch, M. 2007: Slovanské sídliště v poloze Mikulčice "Podbřežníky". *Přehled výzkumů* 49, 165–181.
- Mazuch, M. 2011: Prostor severovýchodní brány akropole raně středověkého mocenského centra Mikulčice-Valy. *Přehled výzkumů* 53/2, 69–95.
- Mazuch, M. 2013: Velkomoravské keramické okruhy a tzv. mladší velkomoravský horizont v Mikulčicích. *Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno*, 45. Brno: Archeologický ústav Akademie věd České republiky.
- Měřinský, Z. 1985: Velkomoravské kostrové pohřebiště ve Velkých Bílovicích (K problematice venkovských pohřebišť 9.-10. stol. na Moravě). *Studie Archeologického ústavu ČSAV v Brně*. XII. Praha.
- Měřinský, Z. 1986: Morava v 10. století ve světle archeologických nálezů. *Památky archeologické* 87, 18–80.
- Měřinský, Z. 1988: Kosočtverečné olovené křížky a jejich chronologické postavení v rámci hmotné kultury střední doby hradištní. *Rodná země – Sborník k 100. výročí Musejní a vlastivědné společnosti v Brně a k 60. narozeninám PhDr. Vladimíra Nekudy, CSc.*, 122–145.
- Měřinský, Z. 2005: Mikulčice – das Gräberfeld bei der IX. Kirche. Verlauf der Forschung und Fundsachlage. In: P. Kouřil ed., *Die frühmittelalterliche Elite bei den Völkern des östlichen Mitteleuropas*, *Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno* 25, Brno: Archeologický ústav AV ČR Brno, 115–136.
- Měřinský, Z. 2006: České země od příchodu Slovanů po Velkou Moravu II. Praha.
- Měřinský, Z. 2011: Morava na úsvitě dějin. *Vlastivěda moravská. Země a lid. Nová řada*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost.
- Metz, W. 1966: Die Königshöfe der Brevium Exempla. *Deutsches Archiv für Erforschung des Mittelalters* 22, 598–617.
- Mitterauer, M. 1960: Slawischer und bayerischer Adel am Ausgang der Karolingerzeit. *Carinthia. Mitteilungen des Geschichtsvereins für Kärnten* 150/4, 693–726.
- Mitterauer, M. 1979: Grundtypen alteuropäischer Sozialformen : Haus u. Gemeinde in vorindustriellen Gesellschaften. *Kultur und Gesellschaft Bd 5*. Stuttgart-Bad Cannstatt: Frommann-Holzboog.
- Molnar, S. 1998: *Human variation: Race, types and ethnic groups*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Mrázek, I. 2000: *Drahé kameny ve středověku Moravy a Slezska*. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Müller, R. 1995: Ein karolingerzeitlicher Herrenhof in Zalasabar. *Sborník prací filosofické fakulty brněnské university E* 40, 91–100.
- Münch, R. 2004: *Soziologische Theorie. Bd. 1: Band 1: Grundlegung durch die Klassiker*: Campus Verlag.
- Murail, P. – Bruzek, J. – Braga, J. 1999: A new approach to sexual diagnosis in past populations. Practical adjustments from Van Vark's procedure. *International Journal of Osteoarchaeology* 9/1, 39–53. DOI: 10.1002/(SICI)1099-1212(199901/02)9:1<39::AID-OA458>3.0.CO;2-V
- Navrátilová, A. 2004: *Narození a smrt v české lidové kultuře*. Praha: Vyšehrad.
- Neustupný, E. 1981: Mobilität der Äneolithischen Populationen. *Slovenská archeológia* 29, 111–119.
- Neustupný, E. 1993: *Archaeological Method*. Cambridge.
- Neustupný, E. 1997: Syntéza struktur formalizovanými metodami – vektorová syntéza. In: J. Macháček ed., *Počítačová podpora v archeologii*, Brno, 237–258.
- Neustupný, E. 2007: *Metoda archeologie*. Plzeň: Aleš Čeněk.
- Nevizánsky, G. 1979: Pohrebisko z konca 9. a z 10. storočia v Bešeňove. *Slovenská archeológia* XXVII, 375–404.
- Niederle, L. 1927: Byzantské šperky v Čechách a na Moravě. *Památky archeologické* 25, 338–352.
- Niederle, L. 1930: Příspěvky k vývoji byzantských šperků ze IV.-X. století. V Praze: Nákladem České akademie věd a umění.
- Nowotny, E. 2011: Das frühmittelalterliche Gräberfeld von Thunau, Obere Holzweise. *Untersuchungen zur Archäologie eines Grenzraumes in der späten Karolingerzeit*, dizertační práce (Universität Wien).
- Nowotny, E. 2013: Repräsentation zwischen Karolingerreich und Großmähren: das Beispiel des Gräberfeldes von Thunau am Kamp, Obere Holzweise in M. Hardt – O. Heinrich-Tamáska (eds.), *Macht des Goldes, Gold der Macht: Herrschafts- und Jenseitsrepräsentation zwischen Antike und Frühmittelalter im mittleren Donauraum*. Akten des 23. Internationalen Symposiums der Grundprobleme der Frühgeschichtlichen Entwicklung im Mittleren Donauraum. Quellen und Funde aus Spätantike und Mittelalter. 2. Weinstadt, 439–459.
- Nýltová-Fišáková, M. 2012: Radiouhlíkové datování. *Přehled výzkumů* 53/1, 89–99.
- Odler, M. – Zbojník, J. 2011: Sídliská z 8. storočia na juhozápadnom Slovensku : Šaľa III, Úľany nad Žitavou, Pavlová. *Študijné zvesti Archeologického ústavu Slovenskej akadémie vied* 50, 101–220.
- Ottewil, E. – Děd, J. – Barčáková, L. 2014: Technical study of jewellery from the "Lumbe Garden" cemetery at Prague Castle. In: J. Frolík ed., *Pohřebiště v Lumbeho zahradě na Pražském hradě. Díl II. Studie, Castrum Pragense* 12, Praha: Archeologický ústav AV ČR, Praha, v.v.i., 163–287.

- Pavlovičová, E.* 1996: K vypovedacej schopnosti gombíka u naddunajských Slovanov v 9. storočí. *Slovenská archeológia* 44/1, 95–153.
- Pavlí, I.* 1978: Recenze: "Podborský, V. – Kazdová, E. – Koštuřík, P. – Weber, Z.: Numerický kód moravské malované keramiky, Brno;1977". *Památky archeologické* LXIX, 240–242.
- Petr, L. – Petřík, J. – Macháček, J. – Dresler, P. – Prištáková, M. – Lendáková, Z.* 2015: Vztah aluvia Dyje a raně středověkého osídlení na Pohansku u Břeclavi: paleoekologie a geoarcheologie. In: H. Nohálová – V. Káňa – J. Březina eds., 21. Kvartér. 21st Quaternary Conference. Abstract book, Brno.
- Petráček, T.* 2003: Fenomén darovaných lidí v českých zemích 11. – 12. století. Praha: Univerzita Karlova v Praze Filozofická fakulta.
- Prtrinac, M.* 2009: Gräberfelder aus dem 8. bis 11. Jahrhundert im Gebiet des frühmittelalterlichen kroatischen Staates. Split: AKD d.o.o.
- Příz, J. L.* 1889: Hradiště na Levém Hradci *Památky archeologické a místopisné* XIV, 579–582.
- Pišťáková, H.* 2011: Tafonomie v archeologickém kontextu. Analýza velkomoravských pohřbů na lokalitě Břeclav-Pohansko-Lesní hrád, bakalářská diplomová práce (Masarykova univerzita).
- Pleinerová, I.* 1986: Březno: Experiments with building Old Slavic houses and living in them. *Památky archeologické* LXXVII, 104–176.
- Pleinerová, I. – Neustupný, E.* 1987: K otázce stravy ve staroslovanském období (Experiment v Březně). *Archeologické rozhledy* 39/1, 90–101, 117–119.
- Pleterski, A. – Belak, M.* 2002: Grobovi s Puščave nad Starim trgom pri Slovenj Gracu. *Arheološki vestnik* 53, 233–300.
- Pokorná, L.* 2011: Die frühmittelalterliche Keramik von Břeclav-Pohansko. In: J. Macháček – Š. Ungerman eds., *Frühgeschichtliche Zentralorte in Mitteleuropa, Studien zur Archäologie Europas*, Bonn: Verlag Dr. Rudolf Habelt GmbH, 89–103.
- Pokorný, P. – Mařík, J.* 2006: Nález zbytku medem slazené potraviny ve výbavě raně středověkého hrobu v Libci nad Cidlinou – Kaníně. Zhodnocení nálezů z hlediska rekonstrukce krajiny a vegetace. *Archeologické rozhledy* 58/3, 559–569.
- Poláček, L.* 2005: Zur Erkenntnis der höchsten Eliten des Großmährischen Mikulčice (Gräber mit beschlagenen Särgen). In: P. Kouřil ed., *Die frühmittelalterliche Elite bei den Völkern des östlichen Mitteleuropas*, Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 25, Brno: Archeologický ústav AV ČR Brno, 137–156.
- Poláček, L.* 2008: Der Untergang des Mährischen Reiches und Mikulčice. In: R. Zehetmayer ed., *Im Schnittpunkt frühmittelalterlicher Kulturen: Niederösterreich an der Wende vom 9. zum 10. Jahrhundert*, Nöla. Mitteilungen aus dem Niederösterreichischen Landesarchiv 13, St. Pölten: Niederösterreichisches Landesarchiv, 283–297.
- Poláček, L. – Škojec, J. – Havlíček, P.* 2005: Archäologische und geologische Untersuchungen der Sanddünen am Zusammenfluss von March und Thaya, Mähren. In: L. Poláček ed., *Studien zum Burgwall von Mikulčice*, Brno, 109–175.
- Pollex, A.* 2000: Betrachtungen zur jungslawischen Mehrfachbestattungen. *Ethnographisch-Archäologische Zeitschrift* 41/3/3, 407–422.
- Poulik, J.* 1948: Staroslovanská Morava. Praha.
- Poulik, J.* 1950: Objev druhého kostela ve Starém Městě. *Archeologické rozhledy* 2/1–2, 12–22, 137, 144–145.
- Poulik, J.* 1955: Nález kostela z doby říše velkomoravské v trati "Špitálky" ve Starém Městě. *Památky archeologické* XLVI/1, 307–351.
- Poulik, J.* 1963: Dvě velkomoravské rotundy v Mikulčicích. Praha.
- Profantová, N.* 1992: Awarische Funde aus den Gebieten nördlich der awarischen Siedlungsgrenzen, in F. Daim (ed.), *Awarenforschungen*. 2. Wien, 605–778.
- Profantová, N.* 1994: K nálezům ostruh z konce 7. – 9. stol. v Čechách. In: J. Fridrich – J. Klápště – P. Vařeka eds., *Mediaevalia Archaeologica Bohemica* 1993, *Památky archeologické – Supplementum* 2, Prague: Institute of Archaeology, 60–85.
- Profantová, N.* 2003: Mikulčice – pohřebiště u 6. kostela: pokus o chronologické a sociální zhodnocení In: N. Profantová – B. Kavánová eds., *Mikulčice – pohřebiště u 6. a 12. kostela*, Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 22, Brno: Archeologický ústav Akademie věd České republiky, 7–209.
- Profantová, N.* 2005: Die Elite im Spiegel der Kindergräber aus dem 9. und 10. Jahrhundert in Böhmen. In: P. Kouřil ed., *Die frühmittelalterliche Elite bei den Völkern des östlichen Mitteleuropas mit einem speziellen Blick auf die grossmährische Problematik. Materialien der internationalen Fachkonferenz*, Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 25, Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno, 313–334.
- Profantová, N.* 2009: Raně středověké pohřebiště Klecany I – přínos výzkumu v r. 2005. In: *Archeologie doby hradištní v České a Slovenské republice, Archaeologia mediaevalis Moravica et Silesiana – Supplementum* 2, Brno: Masarykova univerzita.

- Profantová, N. ed.*, 2010, Klecany: raně středověké pohřebiště II. Praha: Archeologický ústav AV ČR, Praha).
- Profantová, N.* 2011: New Evidence Concerning the Dating, Importance and Hinterland of the Early Medieval Hillfort of Klecany (District Prague-East). In: J. Macháček – Š. Ungerman eds., Frühgeschichtliche Zentralorte in Mitteleuropa, Studien zur Archäologie Europas, Bonn: Verlag Dr. Rudolf Habelt GmbH, 355–370.
- Profantová, N.* 2013a: Ke změnám ve vývoji hmotné kultury 10. století v Čechách. *Archaeologia Historica* 38/1, 27–44.
- Profantová, N.* 2013b: Gräber mit Sporen aus Böhmen. In: F. Biermann – T. Kersting – A. Klammt eds., Soziale Gruppen und Gesellschaftsstrukturen im westslawischen Raum: Beiträge der Sektion zur slawischen Frühgeschichte des 20. Jahrestagung des Mittel- und Ostdeutschen Verbandes für Altertumsforschung in Brandenburg (Havel), 16. bis 18. April 2012 Langenweißbach Beier & Beran, 57–76.
- Profantová, N.* 2016: Sekeromlat maďarského původu z České Kubic, okr. Domažlice, *Archeologie západních Čech* 10, 88–93.
- Profantová, N. v tisku*: Klecany. Raně středověká pohřebiště – 1. svazek. Praha: Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i., Nakladatelství Epocha s. r. o.
- Profantová, N. – Kavánová, B.* 2003: Mikulčice – pohřebiště u 6. a 12. kostela. *Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno* 22, Brno: Archeologický ústav Akademie věd České republiky.
- Profantová, N. – Šilhová, A.* 2010: Raně středověké kaptorgy v Čechách. Analýza nálezu z hrobu č. 22 na pohřebišti Klecany II. *Památky archeologické CI*, 283–310.
- Profantová, N. – Špaček, J. – Novotná, M.* 2011: Nové poznatky o výrobě a obsahu kaptorg na základě studia hrobů ze Zelenče a Čelákovice, okr. Praha – Východ. *Archeologie ve středních Čechách* 15, 539–552.
- Prokeš, L.* 2007: Posmrtné změny a jejich význam při interpretaci pohřebního ritu (ke vztahu mezi archeologií a forenzními vědami), *Archaeologia mediaevalis Moravica et Silesiana. Supplementum* 1. Brno.
- Príchystalová, R.* 2007: Detské hroby z južného predhradia veľkomoravského hradiska na Pohansku pri Břeclavi. *Študijné zvesti* 42, 163–184.
- Príchystalová, R.* 2008: Ženy a muži pochovaní na južnom predhradí hradiska Břeclav-Pohansko.
- Príchystalová, R.* 2011a: Die Bestattungen in Břeclav-Pohansko. Alte und neue Ausgrabungen, in J. Macháček – Š. Ungerman (eds.), Frühgeschichtliche Zentralorte in Mitteleuropa. Studien zur Archäologie Europas. Studien zur Archäologie Europas. 14. Bonn, 35–61.
- Príchystalová, R.* 2011b: Problematika pochovávaní na Južnom predhradí veľkomoravského hradiska Břeclav – Pohansko. I. diel: Text a plány, disertační práce (Masarykova univerzita). Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/18685/ff_d/>.
- Príchystalová, R.* 2013: Nálezy olovených krížikov z Břeclavi-Pohanska. *Jižní Morava* 52/49, 31–43.
- Príchystalová, R.* 2017: Methods of field excavation of the grave context at the Pohansko second church cemetery. In: Sládek, V. – Macháček, J. eds., At the end of Great Moravia: Skeletons from the second church cemetery at Pohansko – Břeclav (9th-10th century A.D.). *British Archaeological Reports (International Series) Vol.* 2836. Oxford, 13–18.
- Príchystalová, R. – Kalábek, M.* 2014: Raněstředověké pohřebiště Olomouc – Nemilany. *Katalog. Spisy Masarykovy univerzity v Brně, Filozofická fakulta* 424. Brno: Masarykova univerzita.
- Príchystalová, R. – Štelcl, J. – Vávra, V.* 2011: Chemické složení raně středověkých skleněných korálků z jižního předhradí veľkomoravského hradiska Břeclav-Pohansko. *Geologické výzkumy na Moravě a ve Slezsku* 2011/2, 187–190.
- Príchystalová, R. – Štelcl, J. – Vávra, V.* 2014: Glass Beads and Buttons from the Southern Suburb of the Břeclav-Pohansko Stronghold. *Journal of Glass Studies* 56, 37–59.
- Rajchl, R.* 2001: Astronomické prvky v orientaci pohřebiště Břeclav – Pohansko. In: Z. Měřinský ed., *Konference Pohansko 1999. Archaeologia mediaevalis Moravica et Silesiana I*, Brno, 127–132.
- Raxter, M. H. – Auerbach, B. M. – Ruff, C. B.* 2006: Revision of the Fully technique for estimating statures. *American Journal of Physical Anthropology* 130/3, 374–384. DOI: 10.1002/ajpa.20361
- Reimer, P. J. – Bard, E. – Bayliss, A. – Beck, J. W. – Blackwell, P. G. – Bronk Ramsey, C. – Buck, C. E. – Cheng, H. – Edwards, R. L. – Friedrich, M. – Grootes, P. M. – Guilderson, T. P. – Hafflidason, H. – Hajdas, I. – Hatté, C. – Heaton, T. J. – Hoffmann, D. L. – Hogg, A. G. – Hughen, K. A. – Kaiser, K. F. – Kromer, B. – Manning, S. W. – Niu, M. – Reimer, R. W. – Richards, D. A. – Scott, E. M. – Southon, J. R. – Staff, R. A. – Turney, C. S. M. – van der Plicht, J.* 2013: IntCal13 and Marine13 Radiocarbon Age Calibration Curves 0–50,000 Years cal BP. 2013.
- Rejholcová, M.* 1976: Pohrebisko z 10.–11. storočia v Hurbanove-Bohatej. *Slovenská archeológia XXIV*, 191–230.
- Rejholcová, M.* 1995: Pohrebisko v Čakajovciach (9. – 12. storočie). Analýza. Nitra: Archeologický ústav SAV, Nitra.
- Remy, H.* 1971: Anorganická chemie. Praha: SNTL – Nakladatelství technické literatury.
- Révész, L.* 1996: A karosi honfoglalás kori temetők : régészeti adatok a Felső-Tisza-vidék X. századi történetéhez. Miskolc: Herman Ottó Múzeum : Magyar Nemzeti Múzeum.

- Révész, L. 2007: Landnahmezeitliches Gräberfeld in Tiszavasvári-Aranykerti Tábla. *Acta archaeologica Academiae scientiarum Hungaricae* 58/2, 295–339.
- Richter, V. 1965: Die Anfänge der großmährischen Architektur. In: *Magna Moravia*, Praha, 121–360.
- Robak, Z. 2013: Studia nad okuciami rzemieni w typie karolińskim: VIII-X wiek. *Archaeologica Slovaca Monographiae* 19. Nitra: Archeologický ústav SAV.
- Ruff, C. B. – Holt, B. M. – Niskanen, M. – Sládek, V. – Berner, M. – Garofalo, E. – Garvin, H. M. – Hora, M. – Maijanen, H. – Niinimäki, S. – Salo, K. – Schuplerová, E. – Tompkins, D. 2012: Stature and body mass estimation from skeletal remains in the European Holocene. *Am J Phys Anthropol* 148/4, 601–617. DOI: 10.1002/ajpa.22087
- Ruff, C. B. – Niskanen, M. – Junno, J. A. – Jamison, P. 2005: Body mass prediction from stature and bi-iliac breadth in two high latitude populations, with application to earlier higher latitude humans. *Journal of Human Evolution* 48/4, 381–392.
- Ruprechtsberger, E. M. 1999: Das spätantike Gräberfeld von Lentia (Linz). *Ausgrabung Tiefer Graben / Flügelhofgasse*. Mainz.
- Ruttkay, A. 1976: Waffen und Reiterausrüstung des 9. bis zur ersten Hälfte des 14. Jahrhunderts in der Slowakei (II.). *Slovenská archeológia* XXIV, 245–395.
- Ruttkay, A. 2006: Významné archeologické lokality z včasného stredoveku v oblasti Povážského Inovca. In: K. Pieta – A. Ruttkay – M. Ruttkay eds., *Bojná. Hospodárske a politické centrum Nitrianskeho kniežatstva*, Nitra, 191–201.
- Šalkovský, P. 2009: Najstaršie formy domov u Slovanov. *Musaica. Zborník filozofickej fakulty Univerzity Komenského* 26, 35–48.
- Schaefer, M. – Scheuer, L. – Black, S. M. 2009: *Juvenile osteology: a laboratory and field manual*: Academic.
- Schatkin, M. 1978: Idiophones of the Ancient World. Distribution, Terminology, Function. *Jahrbuch für Antike und Christentum* 21, 147–172.
- Schmid, K. 1998: Geblüt, Herrschaft, Geschlechterbewusstsein : Grundfragen zum Verständnis des Adels im Mittelalter. *Vorträge und Forschungen Bd 44*. Sigmaringen: Jan Thorbecke Verlag.
- Scholkmann, B. 1997: Kultbau und Glaube. Die frühen Kirchen. In: K. Fuchs ed., *Die Alamannen*, Stuttgart: Theiss, 455–464.
- Scholkmann, B. 2003: Die Kirche als Bestattungsplatz : Zur Interpretation von Bestattungen im Kirchenraum. In: J. Jarnut – M. Wemhoff – A. Nusser eds., *Erinnerungskultur im Bestattungsritual : archäologisch-historisches Forum, Mittelalter Studien 3*, München: Fink, 189–218.
- Shackley, M. S. 2011: *X-ray fluorescence spectrometry (XRF) in geoarchaeology*. New York: Springer.
- Shennan, S. 1988: *Quantifying Archaeology*. Edinburgh.
- Sjøvold, T. 2000: Stature estimation from the skeleton. In: J. Siegel – P. Saukko – G. Knupfer eds., *Encyclopedia of Forensic Sciences*, London: Academic Press, 276–284.
- Sklenář, K. 2004: Nález raně středověké parohové schránky na Levém Hradci v roce 1857. *Archeologie ve středních Čechách* 8, 537–545.
- Sládek, V. 2016: Portrét muže z hrobu 153: osteobiografický profil elity druhého kostela na Pohansku u Břeclavi. In: Macháček, J. – Wihoda, M. eds., *Pád Velké Moravy aneb Kdo byl pohřben v hrobu 153 na Pohansku u Břeclavi?*, Praha, 54–72.
- Sládek, V. – Galeta, P. – Sosna, D. – Čechura, M. 2008: Metody terénní antropologie kosterních nálezů: hřbitov u kostela sv. Ducha ve Všerubech. In: Macháček, J. ed., *Počítačová podpora v archeologii 2*, Brno, 217–236.
- Sládek, V. – Macháček, J. 2017a: Skeletons from the Pohansko second church cemetery: summary and conclusion. In: Sládek, V. – Macháček, J. eds., *At the end of Great Moravia: Skeletons from the second church cemetery at Pohansko – Břeclav (9th-10th century A.D.)*. *British Archaeological Reports (International Series)* Vol. 2836. Oxford, 187–194.
- Sládek, V. – Macháček, J. eds. 2017b: *At the end of Great Moravia: Skeletons from the second church cemetery at Pohansko-Břeclav (9th-10th century A.D.)*. *British Archaeological Reports (International Series)*, Vol 2836. Oxford.
- Sládek, V. – Macháček, J. – Makajevová, E. – Přichystalová, R. – Hora, M. *v tisku*: Body mass estimation in skeletal samples using the hybrid approach: The effect of population-specific variations and sexual dimorphism. *Archaeological and Anthropological Sciences*. Early View: 1–15.
- Sládek, V. – Macháček, J. – Ruff, C.B. – Schuplerová, E. – Přichystalová, R. – Hora, M. 2015: Population-specific stature estimation from long bones in the early medieval Pohansko (Czech Republic), *American Journal of Physical Anthropology* 158, 312–324. DOI: 10.1002/ajpa.22787
- Sládek, V. – Makajevová, E. 2017a: The assessment of preservation of a skeletal sample excavated from the Pohansko second church cemetery. In: Sládek, V. – Macháček, J. eds., *At the end of Great Moravia: Skeletons from the second church cemetery at Pohansko – Břeclav (9th-10th century A.D.)*. *British Archaeological Reports*

- (International Series) Vol. 2836. Oxford, 19–34.
- Sládek, V. – Makajevová, E. 2017b: The assessment of sex for adult individuals from the Pohansko second church cemetery. In: Sládek, V. – Macháček, J. eds., At the end of Great Moravia: Skeletons from the second church cemetery at Pohansko – Břeclav (9th–10th century A.D.). British Archaeological Reports (International Series) Vol. 2836. Oxford, 51–62.
- Sládek, V. – Makajevová, E. – Berner, M. 2017: Dental and skeletal age-at-death for non-adult and adult individuals from the Pohansko second church cemetery. In: Sládek, V. – Macháček, J. eds., At the end of Great Moravia: Skeletons from the second church cemetery at Pohansko–Břeclav (9th–10th century A.D.). British Archaeological Reports (International Series), Vol. 2836. Oxford, 35–50.
- Sládek, V. – Makajevová, E. – Hora, M. 2017a: Stature estimation for adults from the Pohansko second church cemetery. In: Sládek, V. – Macháček, J. eds., At the end of Great Moravia: Skeletons from the second church cemetery at Pohansko–Břeclav (9th–10th century A.D.). British Archaeological Reports (International Series), Vol. 2836. Oxford, 63–72.
- Sládek, V. – Makajevová, E. – Hora, M. 2017b: Body mass estimation for adults from the Pohansko second church cemetery. In: Sládek, V. – Macháček, J. eds., At the end of Great Moravia: Skeletons from the second church cemetery at Pohansko – Břeclav (9th–10th century A.D.). British Archaeological Reports (International Series) Vol. 2836. Oxford, 73–82.
- Sládek, V. – Makajevová, E. – Sabolová, V. – Berner, M. 2017: Summary of skeletal and dental inventory from the Pohansko second church cemetery. In: Sládek, V. – Macháček, J. eds., At the end of Great Moravia: Skeletons from the second church cemetery at Pohansko – Břeclav (9th–10th century A.D.). British Archaeological Reports (International Series) Vol. 2836. Oxford, 83–132.
- Sláma, J. 1958–1959: K vprašanju kavri polžev v slovanskih najdbah. Arheološki vestnik 9–10/1, 27–32.
- Sláma, J. 1987: K počátkům hradské organizace v Čechách. In: J. Žemlička ed., Typologie raně feudálních slovanských států, Praha: Ústav československých a světových dějin ČSAV, 175–190.
- Slivka, M. 1984: Parohová a kostená produkcia na Slovensku v období feudalizmu. Slovenská archeológia XXXII, 377–429.
- Slivka, M. 1997: Dieťa na prvej a poslednej ceste. Hieron II, 71–86.
- Smetánka, Z. 2003: Archeologické etudy : osmáct kapitól o poznávání středověku. Knižnice dějin a současnosti s 19. Praha: Lidové noviny.
- Smith, J. M. H. 2005: Europe after Rome: a new cultural history 500–1000. Oxford – New York: Oxford University Press.
- Sokol, V. 2006: Hrvatska srednjovjekovna arheološka baština od Jadrana do Save. Zagreb: Golden marketing-Technika knjiga.
- Šolle, M. 1959: Knižecí pohřebiště na Staré Kouřimi. Památky archeologické L/2, 353–506.
- Šolle, M. 1966: Stará Kouřim a projevy velkomoravské hmotné kultury v Čechách. Monumenta archaeologica 15. Praha: Academia.
- Šolle, M. 1982: Slovanská pohřebiště pod Budčí. Památky archeologické LXXIII/1, 174–216.
- Šolle, M. 1990: Rotunda sv. Petra a Pavla na Budči. Památky archeologické LXXXI, 140–207.
- Speakman, R. J. – Steven Shackley, M. 2013: Silo science and portable XRF in archaeology: a response to Frahm. Journal of Archaeological Science 40/2, 1435–1443. DOI: 10.1016/j.jas.2012.09.033
- Staňa, Č. 1995: Příspěvek k poznání horizontu veligradského šperku. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E 40, 37–45.
- Staňa, Č. 2001: Osobitost velkomoravských šperků z Břeclavi-Pohanska. In: Z. Měřinský ed., Archaeologia mediaevalis Moravica et Silesiana I/2000, Konference Pohansko 1999, Brno: Masarykova univerzita v Brně, 91–109.
- Staňa, Č. 2006: Velkomoravská pohřebiště v Rajhradě a Rajhradcích. Katalog. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 29. Brno: Archeologický ústav AV ČR.
- Staššíková-Štukovská, D. 1984: Neuer Aspekt zu mitteleuropäischen Schellen des 7.-9. Jahrhunderts. In: Interaktionen der mitteleuropäischen Slawen und anderen Ethnika im 6.-10. Jahrhundert: Symposium Nové Vozokany 3.-7. Oktober 1983, Nitra: Archeologický ústav SAV, 225–231.
- Staššíková-Štukovská, D. – Hložek, M. 2009: Materiál korálikov z hrobu č. 78 z Kostolian pod Tribečom, in J. Maříková-Kubková – P. Baxa (eds.). Monumentorum Tutela. Ochrana pamiatok. 21. Bratislava, 73–90.
- Staššíková-Štukovská, D. – Plško, A. 2002: K otázke interpretácie sklovitej hmoty z tzv. sklárskych pecí v Nitre. Archeologia Technica 14, 27–34.
- Staššíková-Štukovská, D. – Ungerman, Š. 2009: Sklenené koráliky z včasnostredovekého pohrebiska v Dolných Věstoniciach, in P. Dresler – Z. Měřinský (eds.), Archeologie doby hradištní v České a Slovenské republice. Archaeologia mediaevalis Moravica et Silesiana. Supplementum. 2. Brno, 136–149.

- Stein, F. 1967: Adelsgräber des achten Jahrhunderts in Deutschland. Germanische Denkmäler der Völkerwanderungszeit 9. Serie A. Berlin: De Gruyter.
- Steuer, H. 1979: Frühgeschichtliche Sozialstrukturen in Mitteleuropa. Zur Analyse der Auswertungsmethoden des archäologischen Quellenmaterials. In: H. Jankuhn ed., *Geschichtswissenschaft und Archäologie*, Sigmaringen: Thorbecke, 595–633.
- Steuer, H. 1982: Frühgeschichtliche Sozialstrukturen in Mitteleuropa : eine Analyse der Auswertungsmethoden des archäologischen Quellenmaterials. *Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften in Göttingen Philologisch-Historische Klasse 3 Folge*, Nr 128. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Steuer, H. 2015: Vom Großgrabhügel zum Grab in der Kirche – Wandel der Jenseitsvorstellungen und der memoria im Frühmittelalter. In: J. Jarnut – M. Kroker – S. Müller – M. Wemhoff eds., *Gräber im Kirchenraum*: 6. Archäologisch-historisches Forum Mittelater Studien 26, Paderborn Wilhelm Fink, 9–44.
- Stinson, S. 1992: Nutritional Adaptation. *Annual Review of Anthropology* 21, 143–170. DOI: 10.1146/annurev.an.21.100192.001043
- Stloukal, M. – Hanáková, H. 1978: Length of long bones in ancient slavonic populations with particular consideration to questions of growth. *Homo* 29/1, 53–69.
- Stojanowski, C. M. – Seidemann, R. M. – Doran, G. H. 2002: Differential skeletal preservation at Windover Pond: causes and consequences. *American Journal of Physical Anthropology* 119/1, 15–26. DOI: 10.1002/ajpa.10101
- Světlík, I. – Dreslerová, D. – Tomášková, L. 2009: Postupy zpracování vzorků a radiouhlíkové datování, Radioanalytické metody IAA /09./ . Praha.
- Svoboda, B. 1963: Hradištní pohřebiště s dřevěnou stavbou v Žalanech u Teplic. *Památky archeologické* LIV, 266–307.
- Szöke, B. M. 1992: Karolingerzeitliche Gräberfelder I-II von Garabonc-Ófalu. *Anteus* 21, 41–203.
- Szöke, B. M. 2010: Mosaburg/Zalavár und Pannonien in der Karolingerzeit. *Anteus* 31–32/1, 9–52.
- Szöke, B. M. – Vándor, L. 1992: Katalog der Gräber von Garabonc-Ófalu I-II. *Anteus* 21, 205–261.
- Sztyber, A. 1999: Kaptorgi. Przykład kunsztu wczesnośredniowiecznego złotnictwa. *Alma Mater. Miesięcznik Uniwersytetu Jagiellońskiego* 46, 283–286.
- Sztyber, A. 2006: Wczesnośredniowieczne kaptorgi z terenu ziem Polski, diplomová magisterská práce (Universytet Jagielloński).
- Štefan, I. 2005: Kaptorgy: pokus o kontextuální analýzu. *Studia Mediaevalia Pragensia* 5, 21–60.
- Štefan, I. 2007: Změna pohřebního ritu v raném středověku jako archeologický a kulturně-antropologický problém. *Archeologické rozhledy* 59/4, 805–836.
- Štefan, I. – Krutina, I. 2009: Raně středověké sídliště, hromadný hrob a pohřebiště na Budči (poloha Na Týnici). Ke vztahu archeologie a “událostní historie”. *Památky archeologické* C, 119–212.
- Štefanovičová, T. 2000: K otázce významu predmetu ako amuletu. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity M* 5, 113–117.
- Švecová, R. 2000: Nálezy kostenej a parohovej industrie z predveľkomoravských a veľkomoravských sídlisk na Pohansku pri Břeclavi do roku 1995. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity M* 5, 61–95.
- Thurzo, M. – Beňuš, R. 2005: Základy tafonómie hominidov a iných stavcov. Bratislava: Univerzita Komenského.
- Tínková, D. 2011: Exodus zemřelých: Počátky medikalizace smrti v pozdně osvícenských Čechách. *Sociální studia* 8/2/2, 35–55.
- Točík, A. 1963: Pohrebisko a sídlisko z doby avarskej riše v Prši. *Slovenská archeológia* 11, 121–198.
- Tomková, K. 2005a: Hmotná kultura raně středověkých pohřebišť Pražského hradu a jeho předpolí. In: K. Tomková ed., *Castrum Pragense 7 – Pohřbívání na Pražském hradě a jeho předpolích*. Díl I.1, Praha: Archeologický ústav AV ČR Praha, Ústav archeologické památkové péče středních Čech, 217–304.
- Tomková, K. 2005b: K odrazu sociální struktury v hrobových nálezech na raně středověkých pohřebištích na Pražském hradě a jeho předpolí. In: K. Tomková ed., *Castrum Pragense 7 – Pohřbívání na Pražském hradě a jeho předpolích*. Díl I.1, Praha: Archeologický ústav AV ČR Praha, Ústav archeologické památkové péče středních Čech, 145–157.
- Tomková, K. 2012: Levý Hradec v zrcadle archeologických výzkumů. Díl I, Pohřebiště. Praha: Archeologický ústav AV ČR.
- Třeštík, D. 1997: Počátky Přemyslovců: vstup Čechů do dějin (530–935). Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- Třeštík, D. 1999a: Místo Velké Moravy v dějinách. Ke stavu a potřebám bádání o Velké Moravě. *Český časopis historický* 97, 689–727.
- Třeštík, D. 1999b: Mysliť dějiny. Praha-Litomyšl: Paseka.
- Třeštík, D. – Žemlička, J. 2007: O modelech vývoje přemyslovského státu. *Český časopis historický* 105/1, 122–164.
- Trinkaus, E. 1981: Neanderthal limb proportions and cold adaptation. In: C. B. Stringer ed., *Aspects of human evolution*, London: Taylor and Francis, 187–224.

- Trzeciecki, M. 2005: Znalezička ceramiky w grobach na wczesnośredniowiecznych cmentarzyskach szkieletowych na ziemiach polskich. *Študijné zvesti* 38, 53–68.
- Turčan, V. 2001: Sklenené gombíky ako súčasť odevu. In: L. Galuška – P. Kouřil – Z. Měřinský eds., *Velká Morava mezi východem a západem: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference*, Brno: Archeologický ústav AV ČR, 407–411.
- Turek, R. 1976: Libice. Pohřebiště na vnitřním hradisku. *Sborník Národního Muzea Praha – A (historie)* 30/5, 249–316.
- Turek, R. 1978: Libice. Hroby na libické vnitřním hradisku. *Sborník Národního Muzea Praha – A (historie)* 32/1–4, 1–150.
- Ubelaker, D. H. 1989: *Human skeletal remains: Excavation, analysis, interpretation*. Washington, D.C.: Taraxacum.
- Ulrich-Bochsler, S. 1990: Von Traufkindern, unschuldigen Kindern, Schwangeren und Wöchnerinnen. Anthropologische Befunde zu Ausgrabungen im Kanton Bern. In: J. r. Schibler – J. r. Sedlmeier – H. Spycher – H. R. Stampfli eds., *Festschrift für Hans R. Stampfli : Beiträge zur Archäozoologie, Archäologie, Anthropologie, Geologie und Paläontologie*, Basel: Helbing & Lichtenhahn, 309 – 318.
- Unger, J. 2002: Pohřební ritus a zacházení s těly zemřelých v českých zemích (s analogiemi i jinde v Evropě) v 1. – 16. století. *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie* 9. Brno: Nadace Universitas Masarykiana v Brně – Masarykova univerzita v Brně – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA v Brně.
- Unger, J. 2006: Pohřební ritus 1. až 20. století v Evropě z antropologicko-archeologické perspektivy. *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie* 25. Brno: Nadace Universitas.
- Ungerman, Š. 2005: Ženský šperk staršího velkomoravského horizontu. *Archeologické rozhledy* 57/4, 707–749.
- Ungerman, Š. 2007a: Amulety v dětských hrobech na raně středověkém pohřebišti v Dolních Věstonicích – Na Pískách. *Študijné zvesti* 42, 221–237.
- Ungerman, Š. 2007b: Raně středověké pohřebiště v Dolních Věstonicích-Na pískách, dizertační práce (Masarykova univerzita). Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/18484/ff_d/>.
- Ungerman, Š. 2011: Tzv. blatnicko-mikulčický horizont a jeho vliv na chronologii raného středověku. In: V. Turčan ed., *Karolínska kultúra a Slovensko. Štúdie. , borník Slovenského národného múzea – Archeológia, Supplementum* 4, Bratislava: Slovenské národné múzeum, 135–151.
- Ungerman, Š. – Kavánová, B. 2010: Das Gräberfeld bei der Basilika von Mikulčice. In: L. Poláček – J. Maříková-Kubková eds., *Frühmittelalterliche Kirchen als archäologische und historische Quelle, Internationale Tagungen in Mikulčice* 8, Brno: Archeologický ústav AVČR, Brno, v.v.i., 71–86, Taf. 11.
- Valavanis, P. 1999: “Das stolze runde Denkmal”. Bemerkungen zum Grabmonument am dritten Horos. *Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts. Athenische Abteilung* 114, 185–205.
- van Klinken, G. J. 1999: Bone Collagen Quality Indicators for Palaeodietary and Radiocarbon Measurements. *Journal of Archaeological Science* 26/6, 687–695. DOI: 10.1006/jasc.1998.0385
- Váňa, Z. 1954: Maďari a Slované ve světle archeologických nálezů X.-XII.století. *Slovenská archeológia* II, 51–104.
- Váňa, Z. 1990: *Svět slovanských bohů a démonů*. Praha: Panorama.
- Váňa, Z. 1995: Přemyslovská Budeč. Archeologický výzkum hradiště v letech 1972–1986. Praha.
- Vašíček, Z. 2006: *Archeologie, historie, minulost. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze* 9. Praha: Karolinum.
- Vendtová, V. 1969: Slované osídlenie Pobedima a okolia. *Slovenská archeológia* XVII, 121–232.
- Vignatiiová, J. 1977–1978: Břeclav-Pohansko – jihozápadní předhradí (výzkum 1960–1962). Kostrové hroby. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity* E 22–23, 135–154.
- Vignatiiová, J. 1992: Břeclav – Pohansko II. Slované osídlení jižního předhradí. Brno: Masarykova univerzita v Brně.
- Wachowski, K. 1975: Cmentarzyska doby wczesnopiastowskiej na Śląsku. *Prace komisji nauk humanistycznych*. 3. Wrocław.
- Wachowski, K. 1992: Kultura Karolínska a Slawianszczyzna Zachodna. *Studia Archeologiczne* XXIII.
- Wamers, E. 1994: Die frühmittelalterlichen Lesefunde aus der Löhrrstraße (Neubau Hilton 2) in Mainz. Mainz.
- Wihoda, M. 2010: Morava v době knížecí 906–1197. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- Wolfgram, H. 1995: Grenzen und Räume : Geschichte Österreichs vor seiner Entstehung. *Österreichische Geschichte* 378–907. Wien: Ueberreuter.
- Wolfgram, H. 2012: *Conversio Bagoariorum et Carantanorum : das Weißbuch der Salzburger Kirche über die erfolgreiche Mission in Karantanien und Pannonien*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti.
- Wood, S. 2006: *The proprietary church in the Medieval West*. Oxford [u.a.]: Oxford Univ. Press.
- Zbírál, D. 2014: Vývoj křesťanských rituálů. In: A. Chalupa – M. Mendel – M. Vrzal – D. Václavík – D. Papoušek – D. Zbírál eds., *Náboženství světa I. Západní tradice*, Brno: Masarykova univerzita, 87–95.
- Zehetmayer, R. 2007: Zur Geschichte des niederösterreichischen Raums im 9. und in der ersten Hälfte des 10. Jahrhunderts. In: R. Zehetmayer ed., *Schicksalsjahr 907. Die Schlacht bei Pressburg und das frühmittelalterliche Niederösterreich. Katalog zur Ausstellung des Niederösterreichischen Landesarchivs, St. Pölten*, 17–30.

- Zehetmayer, R. 2008:* Studien zum Adel im spätkarolingischen Niederösterreich: Politischer Handlungsspielraum, Herrschaftsrechte und Gefolgschaft. In: R. Zehetmayer ed., Im Schnittpunkt frühmittelalterlicher Kulturen: Niederösterreich an der Wende vom 9. zum 10. Jahrhundert, Nöla. Mitteilungen aus dem Niederösterreichischen Landesarchiv 13, St. Pölten: Niederösterreichisches Landesarchiv, 34–57.
- Žemlička, J. 1997:* Čechy v době knížecí (1034–1198). Praha: Nakladatelství Lidové noviny.